

знаний). Результаты исследования подкреплены примерами диалогической речи из кинофильмов и произведений современных британских и американских авторов XX – начала XXI века. В конце статьи представлены выводы и сформулированы перспективы дальнейшего исследования перебиваний в речевой интеракции.

Ключевые слова: перебивание, когнитивный диссонанс, коммуникация, диалогический дискурс, интеракция.

Kyrychenko Tetiana. Cognitive Dyssonance in the Situation of Speech Interruption and the Ways of its Overcoming. The article covers the general features of the phenomenon of cognitive dissonance in the context of interruptions in speech and elucidates the ways of its overcoming. The basic principle of overcoming cognitive dissonance is formulated, which reflects the intentional mood of the communicant. The reasons that determine the need for the interruption study in the framework of the theory of cognitive dissonance are determined, as well as the aims, tasks and methods of the research are outlined. The complex methodology is presented with the use of a number of methods: inductive-deductive, descriptive methods, as well as discourse analysis, contextual and cognitive analysis. The role of cognitive dissonance in the situation of speech interruptions, which performs the function of the regulator of communicators' relations, is established. The general flow scheme of the interruption situation within the framework of the cognitive dissonance theory is proposed: the reason for interruption is the discrepancy in cognitive basis of the communicant, which entails the emergence of cognitive dissonance; if there is an intention to change the existing dissonant state, the communicant resorts to measures to improve personal psychological comfort. Particular attention is paid to three ways of overcoming cognitive dissonance in the context of the interruption, namely: changing their own behaviour, beliefs, attitudes towards the speaker, his/her statement, or the situation in general, a relationship, a controversial point of view regarding the information that has become the cause of dissonance in the cognitive world; involving a new cognitive element to the cognitive base, information that can reduce or overcome the state of dissonance; reducing the significance of their own cognitions (beliefs, relationships, knowledge). The results of the research are bolstered with the examples of dialogical discourse taken from the movies and works of contemporary British and American authors of the XX – XXI centuries. At the end of the article conclusions are presented and prospects for the further study of the interruptions in speech interaction are formulated.

Key words: interruption, cognitive dissonance, communication, dialogical discourse, interaction.

УДК 811.111'373'42

Юлія Кишеня

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ УКРАЇНА ДЛЯ ІНОЗЕМНОЇ АУДИТОРІЇ

Human dignity is what makes Ukraine's heart beat and Ukraine's mind look toward a new and better version of itself

Petro Poroshenko

Дослідження присвячене вивченню концепту УКРАЇНА на матеріалі текстів англomовних промов Президента України Петра Порошенка 2014 – 2018 років. Актуальність теми зумовлюють декілька факторів. По-перше, це велика концентрація міжнародної уваги до подій та життя в Україні у зв'язку з президентськими та парламентськими виборами 2019 року. По-друге, це стрімкий розвиток лінгвоконцептології, пов'язаний зі зростанням наукового інтересу до побудови концептуальної картини світу, до вивчення базових концептів кожної окремої культури, до яких і належить концепт УКРАЇНА. У роботі визначено місце концепту УКРАЇНА серед інших базових концептів української культури, встановлено, що він належить до підгрупи соціальних концептів; зазначено ключові слова-репрезентанти цього концепту в досліджуваних одиницях дискурсу та ім'я концепту – UKRAINE; проведено фреймовий аналіз концепту УКРАЇНА, акцент зроблено на заповненні слотів посесивного фрейму, який демонструє характеристику мінливості, властиву соціальним концептам. Заповнені слоти посесивного фрейму окреслюють сильні та слабкі сторони України як держави, вказують на певні напрями та перспективи розвитку для процвітання України в майбутньому. В кінцевому результаті здійснено спробу висвітлити образ України, який вписується в загальну картину світу в свідомості іноземців через вербалізацію концепту УКРАЇНА.

Ключові слова: лінгвоконцептологія, концепт, базовий концепт культури, слова-номінатори концепту, фрейм, фреймовий аналіз.

Постановка наукової проблеми та її значення. Сьогодення України – це стрімке, активне налагодження міжнародних зв'язків та відносин на політичному, економічному,

культурному рівнях. В умовах тотальної глобалізації вектор сучасного розвитку країни направлений у бік Європейського Союзу та Сполучених Штатів Америки. Образ України закладається у свідомість іноземних громадян через різні канали передачі інформації, найбільш офіційний із яких – це виступи першої особи держави – Президента України. Враховуючи той факт, що в сучасній лінгвістиці швидко розвиваються такі напрями, як лінгвоконцептологія, дискурсологія, соціолінгвістика, й активно вивчаються мовні картини світу, фрейми, концепти та концептосфери, вбачаємо актуальним проаналізувати, як репрезентовано концепт УКРАЇНА в офіційних англомовних промовах Президента України Петра Порошенка.

За період президентства Петра Порошенка чимало лінгвістів обирало промови Президента як об'єкт або матеріал своїх наукових розвідок, вивчали стратегії та тактики мовного переконання, експресивні засоби виразності, прагматичний потенціал тощо (Ж. Кузьменко, С. Сидоренко, О. А. Румянцева, О. А. Гончар та ін.). Але нам не траплялися роботи присвячені дослідженню концепту УКРАЇНА на матеріалі політичних англомовних промов Петра Порошенка як головного офіційного представника держави за межами країни. Взагалі серед великої кількості сучасних робіт, присвячених вивченню концептів, ми знайшли лише дві, що освітлюють концепт Україна [4; 5]. Зважаючи на відсутність аналогічних досліджень, нами вже було здійснено піонерську розвідку, присвячену вербалізації концепту УКРАЇНА в президентських промовах, у якій виявлено основні слова, що вербалізують цей концепт в досліджуваних одиницях дискурсу, зроблено ідеографічну параметризацію лінгвокультурного концепту УКРАЇНА; заповнено слоти предметного фрейму концепту УКРАЇНА [3]. Ця стаття є продовженням розпочатої нами роботи.

Мета статті – продовжити фреймовий аналіз концепту УКРАЇНА й на основі проведеного аналізу та результатів попереднього дослідження описати образ України, що репрезентується іншомовній аудиторії через вербалізацію концепту УКРАЇНА/UKRAINE. Для досягнення мети нашої розвідки було виконано такі завдання: визначено місце концепту УКРАЇНА серед інших базових концептів української культури; зазначено ключові слова-репрезентанти цього концепту в досліджуваних одиницях дискурсу та виокремлено ім'я концепту, заповнено слоти посесивного фрейму концепту УКРАЇНА.

Методи та методики дослідження. Матеріал дослідження – англомовні промови Петра Порошенка за 2014 – 2018 рр. – узято з архіву офіційного сайту Президента України [8]. Офіційні промови першої особи країни презентують сучасний стан, нинішню ситуацію та спрямовані на актуальну репрезентацію нашої держави за кордоном. Головна ціль виступів Президента, основне завдання кожної промови – залучити якомога більше держав-партнерів підтримати Україну в боротьбі із зовнішнім агресором. Кожну промову членуємо на окремі висловлювання-тези, які найчастіше структурно дорівнюють реченню, або декільком реченням та містять приклади вербалізації досліджуваного концепту.

Сучасна антропоцентрична парадигма стимулює активний розвиток концептуальних досліджень у лінгвістиці, особливо таких, що перебувають на перетині відносно нових напрямів – когнітивної лінгвістики та лінгвокультурології. Когнітивна лінгвістика зосереджує свою увагу на когнітивній функції мови, що реалізується в процесі концептуалізації дійсності, створення концептуальної картини світу, формування окремих концептів та способах їхньої об'єктивності в мові. Своєю чергою, здобутки лінгвокультурології пов'язані з культурною функцією мови, виокремленням національної специфіки концептів. У сучасних лінгвістичних розвідках науковці часто інтегрують здобутки цих двох напрямів, що зумовлено тенденцією до поєднання зусиль суміжних дисциплін для досягнення спільної мети. Результатом інтеграції когнітивної лінгвістики та лінгвокультурології і є виникнення та розвиток лінгвоконцептології.

Концепт – це одиниця колективного знання, що має мовне втілення і характеризується етнокультурною специфікою. Концепти, відзначені етнічною специфікою, належать до сфери, що співвідноситься з менталітетом як безліччю когнітивних, емотивних і поведінкових стереотипів нації. Виділення концепту як ментального утворення, яке відзначене лінгвокультурною

специфікою, – це закономірний крок у становленні антропоцентричної парадигми гуманітарного, зокрема лінгвістичного знання. Лінгвокультурний концепт – продукт абстрагування семантичних ознак, що належать певній кількості значущих мовних одиниць. Зв'язок концепту із засобами його вербалізації взагалі відзначається фактичного у всіх лінгвокультурологічних розвідках [1]

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження.

Концепт відображає категоріальні та ціннісні характеристики знання про деякі фрагменти картини світу. В кожній певній культурі є концепти, що фіксують та відображають функціонально значущі явища або ознаки цієї культури. Саме вони є базовими концептами культури і саме вони будують концептуальну картину певного народу. Для підтвердження цього наведемо класифікацію концептів, запропонувала М. В. Піменова.

Вчена пропонує розподіляти всі концепти за трьома категоріальними групами: базові, концепти-дескриптори, концепти-релятиви. Серед базових виділяє три підгрупи: космічні концепти, соціальні концепти та психічні, або духовні концепти. Концепти країн належать до соціальної підгрупи базових концептів. Дослідниця зазначає, що концепт – це визначений у мові національний образ, символ, ускладнений ознаками індивідуального сприйняття [6]. Отже, аналізуючи промови Петра Порошенка, можна говорити про особистісне сприйняття концепту УКРАЇНА паном Президентом та його командою під час створення промов.

Повне уявлення про той чи той концепт забезпечує комплект засобів його вербалізації в мові. У попередній роботі [3], аналізуючи концепт УКРАЇНА, виявили низку слів-номінаторів, і слід зазначити, що в останніх промовах за 2018 р. їхня кількість збільшилась. Наявність певної кількості слів-репрезентантів концепту УКРАЇНА підтверджує його належність до лінгвокультурних концептів, базовою характеристикою яких зазвичай є багаторазове звернення до концепту через різні засоби номінації в мові. В аналізованих нами промовах трапляються такі слова, що вербалізують цей концепт: ім'я концепту – **UKRAINE**, ім'я концепту в присвійному відмінку **Ukraine's... / ...of Ukraine**, прикметник, утворений від імені концепту, **Ukrainian**, субстантивований прикметник **Ukrainians**, словосполучення **Ukrainian people, Ukrainian State, Ukrainian nation, Ukraine's people, people of the country, citizens of their own country**, особовий займенник **we** (його граматичні форми **us, our**) та іменники **nation, country, home, land, territory**. Тут виявляється розбіжність між широтою осмислення концепту у свідомості всього народу та кількістю слів-номінаторів, що трапляються в промовах Президента. Така обмежена кількість слів-репрезентантів зумовлена належністю матеріалу дослідження до політичного дискурсу та певними прагматичними чинниками, що визначають його характеристики. Завдяки словам-номінаторам концепт УКРАЇНА репрезентовано як державу, як націю, як територію, домівку українського народу. Наведемо деякі приклади: *...a country worthy of the dreams of our ancestors. / ...the people of our country did not want to say no to democracy and the European approach. / ...citizens of their own country – of the Ukrainian State.../...Ukraine was the first European country.../...destruction of the Ukrainian nation as "the classic example of genocide".../...for their illegal actions on the occupation of Ukrainian land.../ As we defend Ukraine's land and our free choice.../...to restore Ukraine's sovereignty over its territory. / ...to take away a part of Ukraine's territory.../...Ukraine has the right to defend her territory.../ Its military forces are still on the territory of Ukraine.*

Лінгвокультурні концепти акумулюють здобутки культури певної нації, закладаючи всю квінтесенцію набутого значення у свідомість окремих індивідів за допомогою слів-номінаторів та створюючи у такий спосіб національну концептосферу.

Як вже було нами на початку зазначено, створення повної концептуальної картини світу і певної нації можливе лише за умов інтеграції когнітивної лінгвістики та лінгвокультурології, взаємодії їхнього методологічного інструментарію. У цій роботі повертаємось до фреймового аналізу концепту УКРАЇНА. Для цього ми послуговуємося ідеєю С. А. Жаботинської, яка пропонує для побудови концептуальних структур використовувати п'ять базисних фреймів, що мають свої модифікації. Це предметний фрейм, таксономічний фрейм, посесивний фрейм, акціональний фрейм і компаративний фрейм [2]. Ми заповнили та проаналізовано слоти предметного фрейму та

отримали таку картину: УКРАЇНА є одна, УКРАЇНА є вільна, миролюбива, неподільна; УКРАЇНА існує з порушеною цілісністю, з частково окупованою територією, страждаючи від агресії з боку Росії; УКРАЇНА існує у Європі, світі, існує зараз, тоді, завжди.

Тут треба акцентувати на тому, що слід за М. В. Піменовою ми відносимо концепт УРАЇНА до категорії соціальних концептів. Г. Г. Слишкін стверджує, що будь-який соціальний концепт, як будь-яке соціальне явище, не може бути статичним. Мовний колектив постійно розвивається, структура концепту безперервно змінюється завдяки постійним змінам світу взагалі та внутрішньої системи цінностей кожного окремого індивіда. Концепт збагачується новими асоціаціями та втрачає старі, що зумовлено переминами концептуалізованої дійсності [7]. Саме цю характеристику концепту, його мінливість, можна простежити, заповнивши та проаналізувавши слоти посесивного фрейму.

Посесивний фрейм демонструє зв'язок ЩОСЬ-власник має ЩОСЬ-власність і виражається в трьох субфреймах: власник має власність; ціле має частину; контейнер має вміст. Заповнені слоти посесивного фрейму змальовують динамічну картину світу українського народу. Розглянемо їх на конкретних прикладах, почнемо з першого субфрейму, коли ЩОСЬ-власник має ЩОСЬ-власність.

Україна має свою історію, яку можна простежити, заповнюючи слоти посесивного фрейму. – ...in the most difficult moment of **our history**. Україна створює її разом з Європою. – *Action Plan of the Council of Europe for Ukraine has become **our common story of success***. Історія України пишеться зараз. – *Ukraine is going through a **time of challenge**, but also a **time of hope***.

Як будь-яка сучасна держава, Україна має Президента, уряд і парламент, дипломатичні представництва, – ...*the **government of Ukraine** and I, as **President**, came forward with an initiative of peace plan*. / ...*Ukraine has a **president** who won the election and therefore had the authority to nominate **the heads of local districts and regions** ... / I believe that that idea will be supported by the **Ukrainian Parliament** now*. / ...[*Embassy of Ukraine in the Republic of Indonesia*](#).

Україна як держава має конституцію, закони, зобов'язання, свої символи та державну мову. – ...*the entry into force in Ukraine of **the Convention** for the protection of human rights and fundamental freedoms*. / *Ukraine continues to implement **its commitments** as member-state of the Council of Europe ... / ... the amendments to the **Constitution**...* / ...*Ukrainian citizens to study in **Ukrainian language***. / ...*a **Ukrainian national flag***. Україна має свою армію. – *These **Ukrainian army**, these young boys (underequipped, and often unappreciated by the world)...* / ***thousands of Ukrainian soldiers** are in the line of fire right now*.

Україна має свій народ – це мирне населення, безстрашні люди, які страждають від війни та готові відстоювати мир і свободу. – *The **people of Ukraine** do not want war or anarchy*. / *Peace and security is what **Ukrainians in the Donbas** are striving for*. / *The **people of Ukraine** – those brave men and women who are today on the forefront of the global fight for democracy!* / ...*tortures **our patriots** in its prisons*. / *the courage and sacrifice of **millions of Ukrainians***. Серед населення України багато загиблих, полонених, біженців. – *People are deliberately chased and captured only for the fact that they are **citizens of their own country** – of the **Ukrainian State**. **Thousands of deaths, displacement and human suffering***. / *A three-year-long Russia's aggression has cost Ukraine over **10 thousand people killed**, about **25,000 wounded** and about **1.8 million internally displaced***. / ...*in Ukraine recorded **161 conflict-related civilian casualties** with **26 deaths** and **135 injuries**...* Україна має своїх героїв. – *We call them the "**Heavenly Hundred**". We revere them as **true national heroes***.

Населення України – за мир, який країна мала та втратила. – *In the name of **peace** ...Ukraine gave up its nuclear arsenal*. / *Ukraine wants **peace**...* / *I, as the Head of State, want **peace** for Ukraine and Europe*. / *In order to restore **peace** in my country ... I officially requested...*

Україна мала величезний арсенал ядерної зброї, але відмовилася від нього заради миру, в обмін на мирну угоду з Росією. – ...*the **Great Agreement** between Ukraine and Russia ... promised **peace** in exchange for **the third largest nuclear arsenal in the world***. Росія порушила угоду, й Україна втратила територіальну цілісність. – *At the same time, we will continue exploring all available means to*

end the conflict peacefully and restore the territorial integrity of Ukraine. Україні пропонується обміняти свободу на втрачений мир. – *Russia tries to exchange peace in Ukraine for Ukraine's freedom.* Але свободу Україна нікому не віддасть. – *...no one can take away Ukraine's freedom.*

Україна мала та отримала як спадок від попереднього уряду корупцію, знецінення людської гідності, була позбавлена права на мрію. – *...the previous government deprived Ukrainians of their dream ... not giving anything except corruption and disregard for human dignity.*

Україна мала жорстокого диктатора. – *There is nothing more impressive than seeing hundreds of thousands of peaceful people forcing out a violent dictator.*

Усе переміниться на краще, коли Україна, її народ, матиме більше здорового глузду та європейських цінностей. – *It will stop (turmoil) when common sense and European values prevail over aggression.* Україна вже приймає активну участь у міжнародному житті і має спеціальний миротворчий загін. – *Ukrainian blue helmets have participated in UN operations throughout the world.* Україна має свою землю і добру волю і готова відстоювати їх. – *As we defend Ukraine's land and our free choice.*

Другий субфрейм, у якому ЩОСЬ-ціле має ЩОСЬ-частину, характеризує концепт УКРАЇНА територіально. Україна як ціле – це наша земля, це суверенна територія, яка географічно поділена на частини та на сучасному етапі має окуповані частини. – *...to help bring peace on the Ukrainian soil. / ...different parts of Ukraine – eastern and western, northern and southern, free and occupied. / Russia continues the occupation of sovereign territories of Ukraine. / Its military forces are still on the territory of Ukraine – both in Crimea and Donbas. / ...problematic regions in the East of Ukraine... / ...Autonomous Republic of Crimea and in the city of Sevastopol (Ukraine). / ...temporarily occupied Crimea.* Українські кордони виділяються як окрема стратегічна частина території. – *...within the internationally recognized borders of Ukraine. / ...occupied area, including the Ukrainian-Russian state border... / ...to protect Ukraine's borders.*

Третій субфрейм, де ЩОСЬ-контейнер має ЩОСЬ-вміст, за змістом найменший, але найтрагічніший. Українську землю перетворили на сховище зброї. – *The act of pumping the region full of uncontrolled arms represents a policy of state-funded terrorism – and it needs to stop now! / How many more deaths will be caused by the handguns handed out, with absolutely no controls or accountability, in those regions? / How many innocent children will step on land mines so massively utilized by separatists?*

Підсумовуючи, повернемося до першого субфрейму. У своїх промовах Президент наголошує на тому, що Україна потребує для розвитку, що їй потрібно мати для кращого майбутнього. Це – незалежність. – *And at no point to we ever forget WHY we need independence.* Це країна сповнена гідністю, справедливістю, рівними можливостями. – *We need a state that would give its citizens a life of dignity, fairness and equal opportunity.* Це модернізація промисловості та суспільства. – *Ukraine needs and deserves deep and profound modernization in all spheres. / Ukraine needs modern governance and non-corrupt public administration! / Ukraine needs know-how, technology, and new start-ups to become better integrated with the global economy. This revolution must result in an education of dignity, an economy of dignity, and a society of dignity.* Але, за переконанням Президента, це все можливо лише, якщо Україна матиме допомогу Сполучених Штатів. – *And for all that – we need America's help!* Запорука успіху країни, якщо Україна матиме нове лідерство, нове політичне покоління, нове свідоме суспільство. – *This success will be determined by Ukraine's new leadership, by its new political generation and by the newly mobilized society of Ukraine.*

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Проаналізувавши концепт УКРАЇНА, вербалізований в англійських промовах Президента України, встановлено, що концепт УКРАЇНА належить до базових концептів української культури. Концепт представлений невеликою кількістю слів-номінаторів, серед яких основні – це ім'я концепту UKRAINE, ім'я концепту в присвійному відмінку Ukraine's... / ...of Ukraine та прикметник Ukrainian. Як явище соціальне концепт УКРАЇНА характеризується мінливістю. Ця

характеристика найкраще розкривається в посесивному фреймі. Заповнюючи його слоти, отримано такі результати: Україна як держава має історію, незалежність, свободу, великий народ; мала, але втратила мир, територіальну цілісність; була позбавлена, але зараз повертає собі право на мрію, гідність, добру волю. Ще багато треба зробити, щоб Україна припинила бути коморою-контейнером для неконтрольованої кількості зброї, зброї, що вбиває наших людей, мирне населення. Зараз чи згодом Україна матиме мирне життя, у якому свобода—не розкіш, а запорука розвитку суспільства. У наступній роботі вважаємо актуальним проаналізувати, як розвивався та змінювався концепт УКРАЇНА в промовах Президента з першого року його правління до закінчення першого терміну президентства.

References

1. Vorkachev, Sergey. 2002. "Metodologicheskiye osnovaniya lingvokontseptologii". *Teoreticheskaya i prikladnaya lingvistika*. Voronezh 3:79–95.
2. Zhabotinskaya, Svetlana. 2005. "Leksicheskoe znachenie: printsypy postroeniya kontseptualnoi seti". *Zlovo z perspektivy jezykoznavcy i tlumacza*. Gdansk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdanskiego 2:53–62.
3. Kyshenya, Yuliya. 2018. "Verbalizatsiya kontseptu UKRAYINA v anhlomovnykh promovakh Prezydenta Ukrayiny Petra Poroshenka". *Aktualni pytannya inozemnoyi filolohiyi*. Lutsk: SNU imeni Lesi Ukrayinky 8: 137–142.
4. Mudrachenko, Tetyana. 2013. "Aktualizatsiya kontseptu UKRAINA v suchasnomu anglomovnomu gazetnomu diskursi". PhD diss., Kharkiv: Khark. nats. un-t im. V. N. Karazina.
5. Ostapchuk, Victoriya. 2015. "Kontsept Ukraina u tvorchosti T. Shevchenka". *Kiivski polonistichni studii* 154–158.
6. Pimenova, Maryna. 2000. "Metodologiya konceptualnykh issledovaniy". *Vestnik Kemerovskogo gosudarstvennogo universiteta*. Kemerovo. 4(12):100–105.
7. Slyshkin, Gennadiy. 2004. *Linguo-cultural Concepts and Metaconcepts*. Volgograd: Peremena.
8. *Speeches*. <https://www.president.gov.ua/en/news/speeches>.

Кишеня Юлія. Репрезентация концепта УКРАИНА для иностранной аудитории. Исследование посвящено изучению концепта УКРАИНА на материале текстов англоязычных выступлений Президента Украины Петра Порошенко 2014 – 2018 годов. Актуальность темы обусловлена рядом факторов. Во-первых, это особая концентрация международного внимания к событиям и жизни в Украине в связи с президентскими и парламентскими выборами 2019 года. Во-вторых, стремительное развитие лингвоконцептологии, связанное с ростом научного интереса к построению концептуальной картины мира, к изучению базовых концептов каждой отдельной культуры, к которым и относится концепт УКРАИНА. В работе определено место концепта УКРАИНА среди других базовых концептов украинской культуры, указаны ключевые слова-репрезентанты данного концепта в исследуемых единицах дискурса и имя концепта – UKRAINE, проведен фреймовый анализ концепта УКРАИНА. Как явление социальное концепт УКРАИНА характеризуется изменчивостью. Эта характеристика лучше всего раскрывается в посесивном фрейме. Заполнив его слоты, получили следующие результаты: Украина как государство имеет историю, имеет независимость, свободу, имеет великий народ, парламент, правительство, армию; Украина имела, но потеряла мир, территориальную целостность; была лишена, но сейчас возвращает себе право на мечту, достоинство нации, добрую волю. Еще много надо сделать, чтобы Украина перестала быть кладовой-контейнером для неконтрольного количества оружия, оружия, которое убивает наших людей, мирное население. Сейчас или со временем Украина обретет мирную жизнь, в которой свобода-не роскошь, а основа развития общества. Для этого ей необходимо сохранять независимость, вернуть справедливость, увеличить равные возможности, обеспечить модернизацию во всех сферах, получив помощь Запада, новое лидерство, новое поколение политиков, новое сознательное общество. В целом осуществлена попытка показать образ Украины, который вписывается в общую картину мира в сознании иностранцев через вербализацию концепта УКРАИНА.

Ключевые слова: лингвоконцептология, концепт, базовый концепт культуры, слова-номинаторы концепта, фрейм, фреймовый анализ.

Kyshenya Yuliya. Representation of the Concept UKRAINE for the Foreign Audience. The article is devoted to the study of the concept of UKRAINE on the material of the President of Ukraine Petro Poroshenko's English speeches (2014-2018). The topicality of the topic is due to the several factors. Firstly, this is a special concentration of international attention to the events and life in Ukraine in connection with the presidential and parliamentary elections in 2019. Secondly, the rapid development of linguoconceptology, associated with the growth of scientific interest to the conceptual picture of the world formation, to the studies of the basic concepts of every single culture, to which the concept UKRAINE belongs. The work identifies the place of the concept UKRAINE among other basic concepts of Ukrainian culture, identifies the key words representing the given concept in the discourse units under study and the name of the concept – UKRAINE. The frame analysis of the concept UKRAINE was conductud. As a phenomenon, the social concept UKRAINE is characterized by variability. This feature is best disclosed in the

possessive frame. Having filled its slots, we got the following results: Ukraine as a state has its history, has independence, freedom, has a great nation, parliament, government, army; Ukraine had, but lost the peace, its territorial integrity. Ukraine was deprived of the right to the dream, the dignity of the nation, goodwill, but now it is getting them back. Much more is to be done to ensure that Ukraine is no longer a container for the uncontrolled quantity of arms, weapons that kill our people, civilians. Now or later Ukraine will obtain its peaceful life in which freedom is not a luxury, but the basis for the society development. For this purpose, after receiving international assistance, new leadership, a new generation of politicians, and a new conscious society, Ukraine needs to maintain independence, restore justice, increase equal opportunities, ensure modernization in all spheres. In general, an attempt was made to show the image of Ukraine to fit into the entire picture of the world in the minds of foreigners through the verbalization of the concept UKRAINE.

Key words: linguoconceptology, concept, basic concept of culture, word-nominators of the concept, frame, frame analysis.

УДК 811.133.1'23'42

Вікторія Клавдіч

СИМВОЛІЧНІ Й АСОЦІАТИВНІ СКЛАДНИКИ КОНЦЕПТОСФЕРИ «ВИНО»

У статті розглянуто символічно-асоціативний зміст концептосфери «вино» у французькій лінгвокультурі. Виявлено, що одним із компонентів цієї концептосфери є символічно-асоціативні уявлення французької лінгвокультурної спільноти про цей напій, сформовані на основі архаїчної, міфологічної, релігійної картин світу. Сакральна символіка вина є основою для її подальшого розвитку та еволюції в рамках французької мовної спільноти. У міфічній і релігійній картинах світу червоне вино здавна виступає як іпостась крові – густої рідини, що втілює життя. Релігійне використання вина народами Античності засновано на єдиному принципі: зв'язку, що об'єднує кров із соком винограду, землі та всіх істот. У християнській традиції вино постає біблійним символом мудрості, істини, спасіння, оновлення, Бога, гніву Господа. Сакральний символізм вина як переходу з одного стану до іншого відображено у французькій поезії XIX ст., де оспівують сп'яніння як просвітлення – перехід до іншого рівня свідомості. Вино є символом соціальної уніфікації, показником високого статусу та символом патріотизму. Через складну технологію виробництва та обмежену кількість людей, які мали змогу споживати цей напій, воно від самого початку слугувало показником соціальної диференціації суспільства. Вино слугувало мірилом вартості та подяки, налагодження соціальних стосунків і зв'язків, а також відображало статус та походження знатних осіб. Виявлено, що вино слугувало одним із символів уніфікації французької нації в складні для неї часи під час революції та війни. Для об'єднання нації потрібно було створити картину єдиного народу, і загальна культура споживання вина надавала нації образу «спільності». У мовній картині світу Франції вино також відображено як напій, що вивільняє сміливість, є символом свята, революції та права на свободу.

Ключові слова: концептосфера «вино», символ, міфологічна картина світу, релігійна картина світу.

Постановка наукової проблеми та її значення. Кожній конкретній мові притаманна особлива модель концептуалізації реалій навколишньої дійсності, у рамках якої людина ментально відтворює та вербально інтерпретує ті частини світу, які є значущими саме для певного етносу чи народу. Вино як важливий елемент культури та традицій французької етноспільноти відображено в мовній картині світу Франції. Актуальність дослідження зумовлена тим, що концептосфера «вино» як важливий складник етноспецифічної картини світу потребує комплексного вивчення в лінгвопрагматичному аспекті. Концептосфера «вино» складається з базових знань зі сфери виноградарства, виноробства, а також символічного й асоціативного змісту компонентів концепту ВИНО. Відтак вино виступає як багатовимірне смислове утворення, яке включає ціннісну, образну та понятійну сторони, що формують лінгвосеміотичні ознаки концептосфери «вино».

Мета статті – виявити символічний зміст концептосфери «вино» в мовній картині світу сучасної Франції. Окреслена мета передбачає розв'язання такого завдання: визначити символічний зміст концепту ВИНО на основі архаїчної, міфологічної та релігійної картин світу та його відображення у французькій лінгвокультурі. Методи дослідження ґрунтуються на засадах лінгвокогнітивного підходу до вивчення вербалізації складників концептосфери та інтеграції